

rettede sig efter de usolidariske krav fra fodnoteflertallet her i Folketinget.

Jeg vil sige, at hvis fodnoterne overhovedet har haft nogen betydning, så går det nærmest i retning af at forlænge den kolde krig, for fodnoterne medvirkede til at give Sovjetunionen indtryk af, at NATO-alliancen var i intern splid og dermed svag og mindre troværdig. Fodnoterne var en skamlet på Danmark. Socialdemokraterne svigtede årtiers alliancepolitik på grund af indenrigspolitisk fnidder. Solidariteten gik fløjten, når Danmark ikke ville betale sin del af udgifterne til NATO. Socialdemokraterne lod sig spænde for modpartens vogn og venstrefløjens vogn, tjente modpartens interesser, satte landets omdømme på spil. Og for hvad? Alene på grund af en indenrigspolitisk dagsorden.

Det var jo ikke de naive ideer om atomvåbenfrie zoner i Norden, der bragte Sovjetunionen til forhandlingsbordet, for der var jo ingen atomvåben i Norden. Nej, det, der bragte Sovjetunionen til forhandlingsbordet, var NATO-alliancens fasthed og sammenhold, og det var vore allieredes militære, teknologiske og økonomiske styrke. Den såkaldte dobbeltbeslutning gjorde det klart for sovjetlederne, at de ikke kunne hamle op med Vesten, derfor gav de op. Det var fasthed, og det var stålsathed hos vore allierede og ikke mindst hos amerikanere, som banede vejen for nedrustning og banede vejen for Sovjetunionens og Warszawapagtens sammenbrud.

Venstrefløjens politik var i bedste fald virkningsløs, fordi vore allierede heldigvis ikke rettede sig efter Danmark. I værste fald var fodnoterne skadelige, fordi de skabte et billede af en splittet NATO-alliance. I sidste ende viste det sig, at venstrefløjten i den grad holdt på en tabende hest. Demokrati, markedsøkonomi og personlig frihed var simpelt hen stærkere end kommunistisk diktatur og planøkonomi.

Kl. 16.00

Efter min opfattelse er rapporten om den kolde krig ikke udtømmende, når det gælder en realistisk vurdering af den militære trussel fra Warszawapagten. Kendsgerningen er, at Sovjetunionen opretholdt et stærkt militært potentiale, der alene ved sin tilstedeværelse blev opfattet som en trussel, og kendsgerningen er også, at Warszawapagten lå inde med offensive angrebsplaner rettet mod Vesteuropa, herunder Danmark. Sovjetunionen havde bl.a. i Afghanistan vist, at man bestemte ikke veg tilbage fra at bruge sit militær, og det fremgår også af de netop of-

fentliggjorte trusselsvurderinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste.

I rapporten om den kolde krig bliver det nærmest fremstillet, som om det var USA, som skulle have ført en udfordrende politik over for Sovjetunionen ved at overdrive truslen og ved at iværksætte en voldsom oprustning. Det er en oplagt svaghed ved denne analyse og denne konklusion, at der ikke har været adgang til centrale kilder fra den sovjetiske ledelse og fra vore allierede. Det hører i øvrigt med i billedet – og det nævner rapporten da også – at ikke mindst præsident Ronald Reagan og premierminister Margaret Thatcher spillede en afgørende rolle med deres personlige kontakter med Gorbatsjov. De overbeviste ham om, at de oprigtigt ønskede en fredelig afvikling af den kolde krig, og denne tillid bidrog til at afslutte den kolde krig.

Lad mig slå fast: Truslen kom fra Øst, ikke fra Vest!

Endelig finder jeg behov for, at vi får gjort det helt klart, hvad det var, den kolde krig handlede om. Den kolde krig var en værdikamp, en ideologisk kamp mellem forskellige systemer, mellem diktatur og demokrati, mellem totalitære ideologier og fri tænkning, mellem markedsøkonomi og planøkonomi, og i kampen mellem demokrati og diktatur kan man ikke forholde sig neutral. Her må man tage parti for demokratiet, her må man stå solidarisk med sine partnere og allierede i kampen for demokratiet, og netop på dette punkt var fodnotepolitikken en skamlet og et politisk svigt. Fodnoterne gik i den retning, som Sovjetunionen ønskede, og fodnoterne var udtryk for mangel på solidaritet med vore partnere og allierede i NATO.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Tak til statsministeren. Jeg giver ordet til udenrigsministeren.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

DIIS-udredningen »Danmark under den kolde krig« er sandelig et omfattende værk, og den giver et godt udgangspunkt for at debattere denne del af danmarkshistorien.

I forbindelse med rapporten vil jeg fokusere på det nok mest kontroversielle aspekt og den mest kontroversielle periode: fodnotepolitikken. Jeg havde selv fornøjelsen af at være ordfører i 1987 og 1988, hvor den sluttede.

Det er min klare opfattelse, at fodnoterne var skadelige, og at de havde konsekvenser. Der er ikke skygge af tvivl om, at Danmarks omdøm-